

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΟΥΗΔΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΧΑΛΑ ΣΟΥΛΤΑΝ ΤΕΚΚΕ, 2013

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει ότι το Πανεπιστήμιο του Gothenburg της Σουηδίας πραγματοποίησε εντός του 2013 (Απρίλιος-Μάιος) ανασκαφική έρευνα διάρκειας πέντε εβδομάδων στη θέση της Ύστερης Εποχής του Χαλκού Χαλά Σουλτάν Τεκκέ, κοντά στο διεθνή αερολιμένα της Λάρνακας. Οι ανασκαφές διενεργήθηκαν υπό τη διεύθυνση του Καθηγητή Peter M. Fischer.

Οι ανασκαφές αποκάλυψαν ένα μέχρι πρότινος άγνωστο τμήμα της πόλης του 14ου-12ου αι. π.Χ. Εκτιμάται ότι η πόλη είχε μέγεθος μεταξύ 25 και 50 εκταρίων και οι απαρχές της ανάγονται στο 16ο αι. π.Χ. Στις αρχές του 12ου αι. π.Χ. η πόλη καταστράφηκε και εγκαταλείφτηκε χωρίς να κατοικηθεί εκ νέου. Μέχρι στιγμής μόνο ένα μικρό της τμήμα έχει ανασκαφεί. Η ανακάλυψη του νέου αυτού τμήματος οφείλεται στη χρήση εξειδικευμένου υπεδάφιου ραντάρ, που χρησιμοποιήθηκε μέσα στα πλαίσια συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου του Gothenburg (Καθ. Peter M. Fischer) και του Πανεπιστημίου Βιέννης (Δρ. Immo Trinks) το 2010 και 2012. Το υπεδάφιο ραντάρ δημιουργεί 'ακτινογραφίες' του υπεδάφους σε βάθος μέχρι και 2 μέτρα. Οι ανασκαφές του 2013, οι οποίες έφεραν στο φως 200 τετραγωνικά μέτρα της πόλης, επιβεβαίωσαν τα αποτελέσματα του ραντάρ.

Η ομάδα εντόπισε μια θέση παραγωγής χαλκού όπου σημειώθηκαν μεταλλεύματα χαλκού και εκατοντάδες κιλά σκουριάς χαλκού. Επίσης βρέθηκε αριθμός tuyeres (πήλινοι φυσητήρες) με τους οποίους φυσούσαν αέρα μέσα στα καμίνια για να υψώσουν τη θερμοκρασία του μεταλλεύματος για να απομονωθεί ο χαλκός. Το μέταλλευμα και οι σκουριές αποθηκεύονταν μέσα σε βαθιούς λάκκους προτού τοποθετηθούν μέσα στα καμίνια. Φαίνεται ότι κατά τη διάρκεια της κατασκευής των λάκκων αυτών, οι αρχαίοι εντόπισαν τυχαία έναν τάφο τον οποίο καθάρισαν απομακρύνοντας τα ανθρώπινα οστά και τα κτερίσματα. Οι σημερινές ανασκαφές όμως αποκάλυψαν αντικείμενα τα οποία δεν είχαν απομακρυνθεί όπως πήλινα αγγεία, χάλκινα αντικείμενα και δύο σφραγιδοκύλινδρους με εγχάρακτες παραστάσεις (η μια παράσταση παρουσιάζει 3 πολεμιστές και η άλλη έναν πολεμιστή/κυνηγό με ελάφι και δέντρο). Η κεραμική φανερώνει ότι ο τάφος αυτός είχε δημιουργηθεί 100-200 χρόνια πριν βρεθεί από τους κατοίκους του 14ου ή 13ου αιώνα π.Χ.

Δίπλα από τη θέση παραγωγής χαλκού αποκαλύφθηκε οικιστικό τμήμα της πόλης με σημαντικά ευρήματα όπως υψηλής ποιότητας Μυκηναϊκή κεραμική εισηγμένη από τη στερεά Ελλάδα αλλά και τα νησιά του Αιγαίου, φανερώνοντας τις στενές επαφές της Κύπρου με τον Μυκηναϊκό κόσμο. Επίσης βρέθηκαν και αρκετά αγγεία εισηγμένα από την ανατολική Μεσόγειο. Η τοπική «Λευκή Γραπτή Τροχήλατη του ζωγραφικού ρυθμού» (White Painted Wheel-made Pictorial Style) φανερώνει το ιδιαίτερα ψηλό επίπεδο ζωγραφικής ειδικά στην περίπτωση ενός από τους μεγάλους κρατήρες («Ο Κρατήρας του Κερασφόρου Θεού»). Η μπροστινή του όψη κοσμείται με μια δεσπόζουσα μορφή, προφανώς κάποιου θεού, με ανασηκωμένα χέρια που φορεί κράνος με κέρατα και μακρύ ένδυμα. Η μορφή έχει παράλληλα με τα χάλκινα αγαλματίδια από την Έγκωμη. Δίπλα από το θεό κάθεται μια ανθρώπινη μορφή που τραβά έναν ταύρο από σχοινί. Η παράσταση περιλαμβάνει επίσης ψάρι και πτηνά, μεταξύ των οποίων και ένα παγώνι. Η άλλη όψη του κρατήρα φέρει σύνθετη παράσταση με γεωμετρικά μοτίβα. Η ποιότητα της κεραμικής στη θέση αλλά και τα υπόλοιπα αντικείμενα που συνδέονται με την παραγωγή χαλκού,

φανερώνουν ότι οι κάτοικοι εδώ είχαν πρόσβαση σε είδη πολυτελείας και πιθανόν να ανήκαν σε ψηλά κοινωνικά στρώματα.

Κοντά στη θέση παραγωγής χαλκού ανασκάφηκε δωμάτιο που περιείχε μεγάλα αγγεία γεμάτα κοχύλια *Murex* τα οποία χρησιμοποιούνταν ως πηγή μωβ βαφής. Τα κοχύλια, μαζί με άλλα αντικείμενα που σχετίζονται με την υφαντική τέχνη (σφοντύλια και υφαντικά βαρίδια) φανερώνουν ότι στη θέση αυτή κατασκευαζόταν ένα από τα ακριβότερα προϊόντα της Εποχής του Χαλκού: τα μωβ υφάσματα. Κάποιες δοκιμαστικές τομές που ανοίχθηκαν περίπου 50 μέτρα στα δυτικά της θέσης παραγωγής χαλκού έφεραν στο φως λιθόστρωτο δρόμο πλάτους 10 μέτρων που χωρίζει το τμήμα της πόλης που σχετίζεται με την παραγωγή χαλκού από κάποιο άλλο τμήμα. Οι πρώτες ενδείξεις από τις τομές αυτές δείχνουν ότι το υλικό από την περιοχή αυτή είναι πρωιμότερο και πιθανόν να ανήκει στο 14ο αι. π.Χ.

Κατά την αρχαιότητα ο χαλκός χρησιμοποιείτο για την κατασκευή όπλων, εργαλείων και κοσμημάτων. Εξαγόταν από την Κύπρο στην Ελλάδα και Βορειοδυτικά στη σημερινή δυτική Ευρώπη αλλά και στην ανατολική Μεσόγειο, στην Ανατολία και στην Αίγυπτο. Το ψηλό βιοτικό επίπεδο των Κυπρίων της Εποχής του Χαλκού δεν οφειλόταν μόνο στο χαλκό αλλά και στην εξαγωγή υψηλής ποιότητας κυπριακής κεραμικής και μωβ υφασμάτων. Οι Κύπριοι εισήγαγαν χρυσάφι, ασήμι, μόλυβδο και έργα τέχνης κυρίως από την Ελλάδα, την Αίγυπτο και την ανατολική Μεσόγειο. Υπάρχουν επίσης ενδείξεις για την εισαγωγή στην Κύπρο παστού ψαριού από το Νείλο στην Αίγυπτο.

Χαλά Σουλτάν Τεκκέ, 2013: Μυκηναϊκό αγγείο εισηγμένο από το Αιγαίο, 13ου αι. π.Χ.